

Sygn. akt VIII RC 415/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

S., dnia 3 grudnia 2018 r.

Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie VIII Wydział Rodzinny i Nieletnich w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Grażyna Robaczewska

Protokolant: stażystka Katarzyna Piątysek

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2018 r. w Szczecinie

na rozprawie sprawy

z powództwa małoletniej M. S.

przeciwko K. S.

o alimenty

I. zasądza od pozwanego K. S. na rzecz małoletniej powódki M. S. rentę alimentacyjną w kwocie po 500 (pięćset) złotych miesięcznie, płatną z góry do dnia 10. każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od 29 sierpnia 2018 roku;

II. w pozostałej części powództwo oddala;

III. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa;

IV. wyrokowi w pkt I nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt VIII RC 415/18

UZASADNIENIE

Małoletnia M. S., reprezentowana przez opiekunów prawnych L. i B. C., wniosła o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz alimentów w wysokości 900 zł miesięcznie, płatnych do 10. dnia każdego miesiąca, poczynając od dnia narodzin dziecka tj. 1 czerwca 2016 r.

W uzasadnieniu pozwu wskazano m.in., że matka małoletniej zmarła podczas porodu dziecka. Opiekę nad M. S. sprawują jej dziadkowie L. C. i B. C.. Ojciec dziecka od narodzin córki nie interesował się małoletnią, nie odwiedzał jej, nie łożył na jej utrzymanie.

W odpowiedzi na pozew K. S. wniósł o oddalenie powództw oraz wykonanie testów DNA potwierdzających jego ojcostwo względem małoletniej M. S.. W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, że jest osobą bezrobotną i bezdomną.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Małoletnia M. S. urodziła się w dniu (...) i pochodzi ze związku małżeńskiego R. S. (z domu C.) z pozwanym K. S.. Matka małoletniej zmarła podczas porodu dziecka.

Dowód:

- Odpis aktu urodzenia małoletniej M. S. – k. 11.
- Odpis skrócony aktu zgonu R. S. – k. 12.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 18 grudnia 2015 roku, wydanego w sprawie o sygn. akt X RC 1747/15 rozwiązano przez rozwód bez orzekania o winie małżeństwo K. S. i R. S..

Dowód:

- Wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 18 grudnia 2015 r., sygn. akt X RC 1747/15 – k. 12.

Postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 12 kwietnia 2017 r., wydanym w sprawie o sygn. akt VIII Nsm 120/17, ustanowiono opiekę prawną dla małoletniej M. S., na opiekunów prawnych powołano wspólnie małżonków L. C. i B. C.,

Postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 7 grudnia 2016 r. wydanym w sprawie o sygn. akt VIII Nsm 523/16, z urzędu pozbawiono władzy rodzicielskiej K. S. nad jego małoletnią córką M. S.; ponadto Sąd umieścił małoletnią w rodzinie zastępczej u L. C. i B. C.; ustalił miejsce pobytu małoletniej w każdorazowym miejscu zamieszkania L. C. i B. C..

Dowód:

- Postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 12 kwietnia 2017 r., sygn. akt VIII Nsm 120/17 – k. 9.
- Postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 7 grudnia 2016 r., sygn. akt VIII Nsm 523/16 – k. 6;
- Zaświadczenie – k. 7 – 8;

Małoletnia M. S. od urodzenia mieszka u swoich dziadków ze strony matki. L. C. ma 56 lat, z zawodu jest operatorem kolei. Aktualnie przebywa na urlopie wychowawczym na małoletnią wnuczkę, nie uzyskuje dochodu. Dziewczynka jeszcze nie uczęszcza do przedszkola. B. C. ma 59 lat i z zawodu jest mechanikiem. Dziadek małoletniej aktualnie przebywa na rencie z uwagi na jego ogólny stan zdrowia (ok. 1100 zł, dodatkowo ok. 2500 zł w zależności od kursu korony norweskiej). Stale przyjmuje lekarstwa, które kupuje w Norwegii.

M. S. mieszka wraz z dziadkami w ich mieszkaniu własnościowym. Miesięczny koszt utrzymania mieszkania wynosi ok. 330 zł czynszu do wspólnoty mieszkaniowej, 200 zł – prąd (co dwa miesiące) gaz – 250 - 300 zł miesięcznie w okresie zimowym, w letnim ok. – 80 zł, 80 zł – TV.

Małoletnia M. S. znajduje się pod stałą kontrolą kardiologiczną, z uwagi na szmery w sercu. Do lekarzy dziecko chodzi w ramach NFZ.

Dziadkowie małoletniej otrzymują na wnuczkę 694 zł z (...), świadczenie rodzinne w wysokości 500 zł, rentę po zmarłej matce – 870 zł.

Dowód:

- Przesłuchanie L. C. – k. 25
- Przesłuchanie B. C. – k. 25.

Pozwany K. S. ma 3 letnią córkę W.. Ponadto żona pozwanego ma 6 letniego syna z innego związku. Małoletnie dzieci uczęszczają do prywatnego przedszkola (koszt ok. 1600 zł miesięcznie). K. S. do kwietnia 2018 r. posiadał orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy. Pozwany leczy się od uzależnienia od alkoholu.

K. S. ma 32 lat, nie posiada zawodu. nigdzie nie pracuje, pozostaje na utrzymaniu swojej obecnej żony, która pracuje w sklepie (...) i za wykonywaną pracę otrzymuje wynagrodzenie w wysokości ok. 1500 zł netto miesięcznie. Rodzina otrzymuje także świadczenie rodzinne z programu rodzina 500 zł + na dwoje małoletnich dzieci, świadczenie rodzinne w wysokości ok. 200 zł i alimenty w wysokości 600 zł na małoletniego T..

K. S. wraz z małżonką i małoletnimi dziećmi mieszkają w lokalu należącym do jego teściów. Za mieszkanie pozwany płaci czynsz (700 zł) i opłaty eksploatacyjne – prąd – 200 zł co dwa miesiące, gaz – 40 zł miesięcznie.

Dowód:

- Przesłuchanie K. S. – k. 25.

Pozwany K. S. złożył do tutejszego Sądu powództwo o zaprzeczenie ojcostwa, jednak z uwagi na brak aktywności w sprawie i niewykonanie zobowiązania, postępowanie zostało początkowo zawieszono, a po roku umorzono (sygn. akt VIII RC 16/17).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo małoletniej M. S. przeciwko K. S. o alimenty zasługiwało w części na uwzględnienie.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ustalił w oparciu o treść zeznań przedstawicieli ustawowych małoletniej oraz zeznań pozwanego. W ocenie Sądu zeznania stron są wiarygodne zwłaszcza, że strony wzajemnie ich nie kwestionowały ani nie podważały prawdziwości. Ponadto Sąd oparł się na dowodach z dokumentów, których prawdziwość nie budzi wątpliwości.

Zgodnie z art. 133 § 1 KRO w zw. z art. 135 § 1 i 2 KRO rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie. Zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego, zaś wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, może polegać w całości lub w części na osobistych staraniach o utrzymanie lub o wychowanie uprawnionego. W takim wypadku świadczenie alimentacyjne pozostałych zobowiązanych polega na pokrywaniu w całości lub w części kosztów utrzymania lub wychowania uprawnionego.

Wbrew początkowo zgłaszanym przez pozwanego zarzutom dotyczącym biologicznego pochodzenia małoletniej powódki, nie było wątpliwości, że to właśnie pozwany jest ojcem dziecka. Zgodnie bowiem z art. 62 § 1 i 3 KRO jeżeli dziecko urodziło się w czasie trwania małżeństwa albo przed upływem trzystu dni od jego ustania lub unieważnienia, domniemywa się, że pochodzi ono od męża matki. Domniemanie powyższe może być obalone tylko na skutek powództwa o zaprzeczenie ojcostwa.

Podkreślenia także wymaga, iż do przyjęcia ojcostwa w znaczeniu prawnym nie jest wymagane, aby mężczyzna był faktycznym ojcem biologicznym dziecka. Zachowało aktualność stwierdzenie zawarte w orzeczeniu SN z 7.02.1948 r., III C 1741/47, OSN 1949/1, poz. 12, zgodnie z którym domniemanie pochodzenia dziecka od męża matki obowiązuje bezwzględnie, choćby było oczywiste, że dziecko nie mogło być spłodzone przez męża matki.

W niniejszej sprawie z uwagi na domniemanie prawne wynikające z art. 62 KRO do aktu urodzenia małoletniej wpisany został jako jej ojciec – pozwany K. S.. W akcie urodzenia znajdują się dane dotyczące samego faktu urodzenia dziecka oraz dane rodziców. Dane dotyczące ojca wpisywane są zgodnie z domniemaniami pochodzenia dziecka od męża matki, oświadczeniem o uznaniu dziecka lub na podstawie oświadczenia matki. Stanowią one jeden z elementów stanu cywilnego osoby fizycznej i - co za tym idzie - mogą zostać zmienione jedynie w wyniku uwzględnienia

powództwa o ustalenie (zaprzeczenie) pochodzenia dziecka od określonego mężczyzny. Obalenie domniemania w zakresie ojcostwa wpisanego do aktu stanu cywilnego może nastąpić wyłącznie poprzez instytucję zaprzeczenia i ustalenia ojcostwa

Małoletnia powódka urodziła się przed upływem trzystu dni od dnia rozwiązania małżeństwa pozwanego i R. C., co aktualizowało domniemanie z art. 62 § 1 KRO. Z tych też względów na pozwanym ciążyą wszystkie prawa i obowiązki rodzicielskie względem małoletniej. Pozwany K. S. mimo, iż złożył do tutejszego Sadu stosowne powództwo o zaprzeczenie ojcostwa względem małoletniej M. S., to jednak nie stawiał się na wyznaczone posiedzenie, nie wykonał nałożonego przez Sąd zobowiązania, co skutkowało finalnym umorzeniem postępowania.

Z uwagi na przedstawione wyżej rozważania stwierdzić należy, że w postępowaniu o alimenty przeprowadzanie dowodów na okoliczność faktycznego ojcostwa pozwanego jest niedopuszczalne. Sąd zatem przyjął domniemanie, że pozwany jest ojcem małoletniej powódki.

Tym samym w znaczeniu prawnym K. S. jest ojcem małoletniej M. S. i winien partycipować w usprawiedliwionych kosztach utrzymania córki.

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że przy rozstrzygnięciu Sąd nie wziął pod uwagę dochodów uzyskiwanych przez przedstawicieli ustawowych małoletniej, albowiem to rodziców nie dziadków obciąża obowiązek alimentacyjny w pierwszej kolejności. W sytuacji, gdy matka dziecka nie żyje, obowiązek utrzymania małoletniej spoczywa na ojcu dziecka.

Należy jednak wskazać, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie było podstaw do zasądzenia alimentów z datą wsteczną tzn. za okres sprzed wniesienia pozwu tj. od daty urodzenia małoletniej. Zgodnie bowiem z art. 137 § 2 KRO niezaspokojone potrzeby uprawnionego z czasu przed wniesieniem powództwa o alimenty sąd uwzględnia zasądzając odpowiednią sumę pieniężną. Przepis ten stanowi więc wyjątek od pewnej zasady, zgodnie z którą alimenty mają służyć zaspokajaniu bieżących potrzeb uprawnionego. Dochodzenie ich za okres sprzed wniesienia pozwu dopuszczalne jest więc jedynie w przypadkach wyjątkowych i uzależnionych od wykazania przez powoda, że usprawiedliwione potrzeby związane z utrzymaniem i wychowaniem osoby uprawnionej nie zostały za określony okres zaspokojone albo że potrzeby te zostały zaspokojone na przykład dzięki zaciągniętym pożyczkom.

W toku niniejszego postępowania strona powodowa nie wykazała ziszczenia się przesłanek mogących warunkować zasądzenie odpowiedniej sumy w związku z pozostaniem niezaspokojonych potrzeb M. S. z okresu sprzed wytoczenia powództwa. W pozwie wskazywano wręcz, że rodzina zastępcza całość świadczeń otrzymywanych z (...) odkładała na osobne konto bankowe celem zabezpieczenia przyszłości małoletniej powódki. Nadto opiekunowie prawni małoletniej nie wykazywali, aby pozostały jakieś niezaspokojone potrzeby małoletniej czy też celem zagwarantowania małoletniej odpowiednich warunków musieli zaciągnąć pożyczki. Tym samym opiekunowie prawni w istocie przyznali, że powyższe potrzeby powódki zostały zabezpieczone, co wyłączało możliwość stosowania w sprawie art. 137 § 2 KRO.

Tym samym orzekając w przedmiocie zobowiązania alimentacyjnego pozwanego, Sąd odnosił się do daty początkowej wniesienia pozwu, a więc do dnia 29 sierpnia 2018 r.

Ustalając usprawiedliwione wydatki na małoletnią powódkę, Sąd oparł się przede wszystkim o wskazania doświadczenia życiowego, które pozwalały na oszacowanie usprawiedliwionych wydatków na dziecko w wieku powódki. I tak, za uzasadnione Sąd uznał wydatki na wyżywienie w kwocie ok. 500 zł miesięcznie. Nie może ulegać wątpliwości, że dziecko wymaga zróżnicowanej, wartościowej diety, która co prawda ulega zmianom w czasie (początkowo znaczne wydatki przeznaczane są na mleko modyfikowane, następnie na różnego typu kaszki, kleiki, obiady, desery itp.). Nawet po ukończeniu przez dziecko 2. roku życia dziecko nadal powinno mieć stosowaną zróżnicowaną i wartościową dietę, co niewątpliwie łączy się z wydatkami, ustalonymi przez Sąd na kwotę ok. 500 zł miesięcznie.

W zakresie dotyczącym wydatków na odzież i obuwie za uzasadniony Sąd uznał wydatek w kwocie ok. 150 zł miesięcznie. Nie może ulegać wątpliwości, że dziecko rośnie, co wymaga cyklicznej wymiany odzieży i obuwia. Z drugiej strony obowiązkiem rodzica jest dostosowanie związanych z tym wydatków do poziomu życia rodziny, tak by wskazany wydatek był racjonalny i nie nosił cech zbytku. Przy wskazanym założeniu należało w ocenie Sądu wydatki na zakup odzieży i obuwia dla małoletniej oszacować właśnie na kwotę ok. 150 zł miesięcznie.

Z kolei na zakup środków czystości racjonalna w ocenie Sądu pozostaje kwota ok. 50 zł miesięcznie. Co prawda w początkowym okresie życia dziecka związane z tym wydatki były zapewne nieco wyższe, ale później uległy stopniowemu obniżeniu. Za uzasadniony Sąd uznał także wydatek na leki dla małoletniej w wysokości ok. 25 zł miesięcznie. Małoletnie dzieci często bowiem łapią infekcje wirusowo - bakteryjne, co skutkuje koniecznością zakupu odpowiednich lekarstw, czy witamin wzmacniających odporność. W toku postępowania nie przedłożono żadnego zaświadczenia lekarskiego wykazującego, że małoletnia powódka cierpi na jakąkolwiek chorobę przewlekłą, wymagającą stałego (lub choćby długotrwałego) podawania leków. Z informacji podawanych przez przedstawicielkę ustawową wynika, że małoletnia pozostaje pod opieką specjalisty kardiologa, gdyż wykryto u niej szmery w sercu. Jednak nie sposób uznać za w pełni uzasadnione wskazywane przez opiekunów prawnych ewentualne koszty przyszłych hipotetycznych wydatków na prywatne wizyty lekarskie czy leczenie małoletniej. Warto zaznaczyć, iż przy ocenie miesięcznych kosztów utrzymania dziecka sąd bierze pod uwagę aktualne koszty utrzymania dziecka, nie zaś koszty przeszłe, niepewne. Jak wskazuje doktryna, nie mogą być brane, przy określaniu obowiązku alimentacyjnego przewidywane dopiero koszty nauki, czy koszty związane z leczeniem niezdiagnozowanych jeszcze schorzeń dziecka itp.

Za uzasadniony Sąd uznał także wydatek na zakup zabawek dla dziecka w wysokości ok. 100 zł miesięcznie. Małoletnie dziecko potrzebuje stymulacji psychoruchowej, którą gwarantują m.in. nowe zabawki, gry itp. Oczywistym jest bowiem, że dzieci dla prawidłowego rozwoju potrzebują odpowiednich bodźców, w tym także zabawek i wyjść do kina, bawialni czy na wystawy.

Za uzasadniony Sąd uznał także wydatek na zakup pieluch w wysokości jedynie ok. 50 zł miesięcznie. Małoletnia aktualnie ma 2,5 i na co dzień nie korzysta już z pampersów. Nadto potrzeba zakładania dziecku pampersa ulegać będzie stosunkowo szybkiemu wygaszeniu (cykliczne zmniejszanie ilości zużywanych pieluch, następnie całkowite odpieluchowanie), stąd obecnie potrzebę tę z uwagi na zakładanie dziecku pampera na noc Sąd ustalił średnio na 50 zł miesięcznie.

Do usprawiedliwionych wydatków na małoletnią powódkę Sąd zaliczył także szeroko rozumiane wydatki mieszkaniowe (udział w ponoszeniu kosztów związanych ze zużyciem wody, gazu, energii elektrycznej, wywozem nieczystości), jednak wyłącznie w zakresie ok. 200 zł miesięcznie. W toku niniejszego postępowania opiekunowie prawni nie przedłożyli żadnych dokumentów, wskazujących na wysokość ponoszonych wydatków, czy też dokumentów potwierdzających ponoszenie dodatkowych kosztów związanych z ogrzewaniem.

Mając na uwadze wszystkie wskazane wyżej okoliczności Sąd ustalił, że usprawiedliwione wydatki na małoletnią powódkę wynosiły ok. 1075 zł miesięcznie.

Zakres usprawiedliwionych potrzeb powódki nie stanowił jednak wyłącznej podstawy rozstrzygnięcia. Sąd zobowiązany był bowiem ustalić również możliwości zarobkowe pozwanego, tak by zasądzone świadczenie alimentacyjne uwzględniało sytuację materialną pozwanego.

Odnośnie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego, wskazać należy, że zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987 roku (M.P. z dnia 26.02.1988r., Nr6, poz. 60) przez ustawowe określenie "możliwości zarobkowe i majątkowe" rozumieć należy nie tylko zarobki i dochody rzeczywiście uzyskiwane ze swojego majątku, lecz te zarobki i te dochody, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki oraz stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych.

Zdaniem Sądu pozwany w ogóle nie wykorzystuje swoich możliwości zarobkowych, choćby w minimalnym zakresie. Pozwany winien mieć obecnie świadomość obciążającego go obowiązku alimentacyjnego oraz konieczności podjęcia zatrudnienia. W ocenie Sądu znalezienie przez pozwanego dobrze płatnej pracy nie powinno stanowić większego problemu (pozwany jest osobą dyspozycyjną, młodą i zdrową), jednak co najmniej na początkowym etapie takiego zatrudnienia pozwany mógłby liczyć na wynagrodzenie nie przewyższające kwoty ok. 2100 zł brutto miesięcznie.

Na taką właśnie kwotę Sąd ustalił obecne możliwości zarobkowe pozwanego, a więc możliwości istniejące w dacie ogłoszenia wyroku. Sąd ma przy tym świadomość, że są to jedynie możliwości „wstępne” pozwanego, a więc możliwości przypadające na okres bezpośrednio po znalezieniu nowej pracy. Należy zakładać, że w okresie kilkunastu miesięcy od znalezienia nowego pracodawcy, pozwany pracując z pełnym zaangażowaniem dałby się poznać jako dobry pracownik, co powinno wpłynąć na zwiększenie się jego wynagrodzenia (a tym samym zwiększenie się jego możliwości zarobkowych), bądź to poprzez otrzymanie podwyżki wynagrodzenia, bądź poprzez nabycie doświadczenia zawodowego, pozwalającego na znalezienie atrakcyjniejszego finansowo zatrudnienia. Mogłoby to zaś w efekcie dawać małoletniej powódce prawo do domagania się w przyszłości stosownego podwyższenia alimentów.

W ocenie Sądu można wręcz przyjmować, że obecny czas winien być traktowany wyłącznie jako okres przejściowy. Pozwany winien mieć bowiem świadomość, że obciążający go obecnie obowiązek alimentacyjny nakłada na niego powinność dokładania wzmoczonej staranności w zwiększaniu własnego wynagrodzenia, tak by mógł on w najbliższym czasie w wyższym niż obecnie stopniu uczestniczyć w kosztach utrzymania córki. Podkreślić należy, że obowiązany do alimentowania dzieci musi w pełni wykorzystywać swoje możliwości zarobkowe celem zaspokajania potrzeb uprawnionych. Wywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego, dążenie do maksymalnego wykorzystania posiadanych możliwości zarobkowych są podstawowymi obowiązkami osoby zobowiązanej do alimentów.

Ustalając możliwości zarobkowe pozwanego na poziomie ok. 2100 zł, Sąd zasądził więc od niego na rzecz małoletniej powódki tytułem alimentów kwotę 500 zł miesięcznie płatną w sposób opisany szczegółowo w pkt I sentencji wyroku. Sąd ma świadomość, że przy ustalonej wysokości wydatków na małoletnią, zobowiązanie alimentacyjne pozwanego pokryje mniej niż 50% potrzeb dziecka, co przez wzgląd na normę art. 135 § 2 KRO („wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie albo wobec osoby niepełnosprawnej może polegać w całości lub w części na osobistych staraniach o utrzymanie lub o wychowanie uprawnionego”) może opiekunom prawnym, którzy na bieżąco sprawuje opiekę nad dzieckiem, wydawać się nieuzasadnione, jednak na chwilę obecną K. S. nie uzyskuje żadnych dochodów (choć powinien), wykluczających tym samym ustaleniu wyższego obowiązku alimentacyjnego pozwanego.

Mając na uwadze wszystkie wskazane wyżej okoliczności Sąd zasądził od pozwanego na rzecz małoletniej powódki tytułem alimentów kwoty po 500 zł miesięcznie, poczynając od dnia 29 sierpnia 2018 r., płatne w sposób szczegółowo opisany w pkt I sentencji wyroku, zaś dalej idące powództwo oddalił.

Mając na uwadze trudną sytuację materialną pozwanego, Sąd zwolnił K. S. z obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa opłaty sądowej od pozwu (art. 113 ust. 4 kpsc). Sąd uznał, że zasądzenie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych w efekcie utrudniłoby pozwanemu realizację obowiązku alimentacyjnego, którego wykonywanie jest dla Sądu priorytetem, wyprzedzającym fiskalne interesy Skarbu Państwa.

O rygorze natychmiastowej wykonalności orzeczono na podstawie art. 333 § 1 pkt 1 kpc.